

דברים רוחשים ליד הבאר

וַיֵּרָא וְהִנֵּה בְּאֵר בְּשָׂדֶה וְהִנֵּה שָׁם שְׁלֹשָׁה עֲדָרֵי צֹאן רֹבְצִים עָלֶיהָ כִּי מִן הַבְּאֵר הִיא יִשְׁקוּ הָעֲדָרִים וְהָאֵבֶן גְּדֹלָה עַל פִּי הַבְּאֵר: וְנֹאֲסָפוּ שָׁמָּה כָּל הָעֲדָרִים וְגִלְלוּ אֶת הָאֵבֶן מֵעַל פִּי הַבְּאֵר וְהִשִּׁיבוּ אֶת הָאֵבֶן עַל פִּי הַבְּאֵר לְמַקְמָה: ... עוֹדְנוּ מְדַבְּרֵי עִמָּם וְרַחַל בָּאָה עִם הַצֹּאן אֲשֶׁר לְאֵבִיהָ כִּי רָעָה הִיא: וַיְהִי כַּאֲשֶׁר רָאָה יַעֲקֹב אֶת רַחַל בַּת לָבָן אַחִי אִמּוֹ וְאֶת צֹאן לָבָן אַחִי אִמּוֹ וַיִּגַּשׁ יַעֲקֹב וַיִּגְלַל אֶת הָאֵבֶן מֵעַל פִּי הַבְּאֵר וַיִּשְׁקֵךְ אֶת צֹאן לָבָן אַחִי אִמּוֹ: וַיִּשְׁקֵךְ יַעֲקֹב לְרַחַל וַיִּשָּׂא אֶת קְלוֹ וַיִּבְדֵּךְ: (בראשית כט ב-ג, ט-יא).¹

שמות רבה פרשה א סימן לב – שלושה זיווגים ליד הבאר

"וישב בארץ מדין וישב על הבאר" (שמות ב טו) - קלט דרך אבות. שלושה נזדווגו להם זיווגיהם מן הבאר: יצחק ויעקב ומשה. ביצחק כתוב: "ויצחק בא מבוא באר לחי רואי" (בראשית כד טב), ועוד שנזדמנה רבקה לאליעזר למעין. יעקב – "וירא והנה באר בשדה" (בראשית כט). משה – "וישב על הבאר".²

בראשית טז יג-יד פרשת לך לך – באר לחי רואי

וַתִּקְרָא שָׁם ה' הַדְּבָר אֵלֶיהָ אֲתָה אַל רְאִי כִּי אֲמַרְהָ הַגֵּם הַלֵּם רְאִיתִי אַחֲרַי רְאִי: עַל כֵּן קָרָא לְבָאֵר בְּאֵר לַחֵי רְאִי הִנֵּה בֵּין קִדְשׁ וּבֵין בְּרָד:³

בראשית כא ל-לא פרשת וירא – באר שבע

וַיֹּאמֶר כִּי אֶת שְׁבַע כְּבָשֹׁת תִּקַּח מִיַּד בְּעֵבוֹר תִּהְיֶה לִּי לְעֵדָה כִּי חֲפַרְתִּי אֶת הַבְּאֵר הַזֹּאת: עַל כֵּן קָרָא לְמָקוֹם הַהוּא בְּאֵר שְׁבַע כִּי שָׁם נִשְׁבְּעוּ שְׁנֵיהֶם:⁴

בראשית פרק כד פרשת חיי שרה – מפגש אליעזר ורבקה ליד הבאר

וַיִּבְרָךְ הַגַּמְלִים מִחוּץ לְעִיר אֶל בְּאֵר הַמַּיִם לְעֵת עָרְבָה לְעֵת צֹאת הַשָּׁאֲבֹת: ... וַיְהִי הוּא טָרַם כְּלָה לְדַבֵּר וְהִנֵּה רַבְקָה יֹצֵאת ... וַתִּרְדַּד הָעֵינָה וַתִּמְלֵא כְּדָה וַתַּעַל: וַיִּרְץ הָעֶבֶד לְקָרְאָתָהּ וַיֹּאמֶר הַגַּמְלִי אֵינִי נָא מַעֲט מֵיָם מִכַּדָּךְ: ... וַתִּכַּל לְהִשְׁקֹתוֹ וַתֹּאמֶר גַּם לַגַּמְלִי אֲשָׁבַע עַד אִם כְּלוֹ לְשׁוֹתָ: וַתִּמְהַר וַתַּעַר כְּדָה אֶל הַשְּׁקֵת וַתִּרְץ עוֹד אֶל הַבְּאֵר לְשָׂאב וַתִּשָּׂאב לְכָל גַּמְלָיו:⁵

¹ אין זה המפגש הראשון וגם לא האחרון ליד הבאר. כבר קדם לו מפגש עבד אברהם (אליעזר) ורבקה ואחריו עוד יגיע המפגש של משה עם בנות יתרו. סביב באר המים מתרחשים דברים. זה המקום, בימים ההם, של מפגשים וסיפורים, חדשות ואירועים. זה 'ספר הפנים' (Facebook) או סיפור הפנים האמיתי ולא המדומה, בו נפגשים אנשי המקום בינם לבין עצמם ובו מופיעות גם 'פנים חדשות' של זרים הנקלעים למקום. האם אנו מכירים עוד מפגשים ליד הבאר?

² הבאר והמעין הם מקום מפגש היוצר זיווגים ושידוכים, מיצחק בפרשת חיי שרה, דרך יעקב בפרשת ויצא וכלה במשה בפרשת שמות. בפשטות, משום שלשם מגיעים כולם ובהם נערוות המקום שתפקידן היה לשאוב מים מן הבאר; ועל דרך הדרש, אולי בשל המים שנובעים וזורמים ונותנים חיות לכל; ואולי גם הפוך, על דרך הצורך להתאמץ ולדלות מים וכבר קשרו חז"ל קושי זה לקריעת ים סוף (גמרא סוטה ב ע"א, ראו דבריני [זיווג של אדם](#) בפרשת חיי שרה). פתחנו בבאר של פרשת השבוע, אך ננסה להפליג אל מפגשים והתרחשויות נוספים שיש במקרא סביב הבאר.

³ אם נתעלם מבארות החמר של מלחמת סדום (בראשית יד), זו הבאר הראשונה הנזכרת במקרא שלכאורה מסמלת דווקא פרידה וריחוק ולא פגישה וקרבה. וזכתה באר זו לשני אזכורים נוספים במקרא הקשורים ביצחק. האחד, בעת המפגש הראשון של יצחק עם רבקה, ככתוב בפרק כד: "וַתִּקַּח רַבְקָה וַיַּעֲרֹתֶיהָ וַתִּרְכַּבְנָה עַל הַגַּמְלִים וַתִּלְכְּנָה אַחֲרַי הָאִישׁ וַיִּקַּח הָעֶבֶד אֶת רַבְקָה וַיֵּלֶךְ: וַיִּצְחָק בָּא מְבֹאֵ בְּאֵר לַחֵי רְאִי וְהוּא יוֹשֵׁב בְּאֶרֶץ הַנָּגֶב". מה עושה יצחק בבאר לחי רואי מקום מושבו של ישמעאל אחיו שגורש מבית אברהם? מסביר מדרש בראשית רבה ס יד: "הלך להביא את הגר, אותה שישבה על הבאר ואמרה לחי העולמים: ראה בעלבוני". הרי שהבאר קשורה בשני זיווגים: יצחק ורבקה, אברהם וקטורה היא הגר. האזכור השלישי הוא בסוף פרשת חיי שרה כאשר יצחק מתיישב בבאר לחי רואי לאחר פטירת אברהם, ככתוב: "וַיְהִי אַחֲרַי מוֹת אַבְרָהָם וַיִּבְרָךְ אֱלֹהִים אֶת יִצְחָק בְּנוֹ וַיֹּשֶׁב יִצְחָק עִם בְּאֵר לַחֵי רְאִי". מה מעשיו של יצחק בבאר לחי רואי כעת? בא מדרש אגדה (בובר) בראשית כה יא ומספר: "וישב יצחק עם באר לחי רואי. ישב עם הגר אלמנת אביו שאמרה באר לחי רואי לחי העולמים". הבאר מסמלת גם את הקשר של אדם עם אשת אביו (שאינה אמו). וכבר הרחבנו לדרוש בבאר זו בדבריני [גירוש הגר וישמעאל](#) בפרשת וירא וכן [קטורה](#) בפרשת חיי שרה.

⁴ וחזור סיפור בארות המים בימי יצחק אשר חופר את בארות המים של אברהם אביו שהפלטתם סתמו, כמסופר בפרק כו. כאן משמשת הבאר להסדרת 'קו הגבול' בין שכנים ועדות לבעלות על השדות שסביבותיה. ראו פירוש רד"ק בראשית כא כה: "והוכיח אברהם - וכיון שבאו שניהם בברית ובשבועה טען עליו על מה שעשו לו עבדיו שגזלו ממנו הבאר שחפר בגבול באר שבע ... ועל הטענה שטען אברהם לאבימלך בזה, הלכו אברהם ואבימלך מגרר לראות שם את הבאר ההיא אם היא מגבול באר שבע או מגבול ארץ פלשתים". יצאו לסיור שטח. (ראו בראשית רבה נד ה שמבחן הבעלות הוא אם המים עולים כנגד הבעלים האמתי). ומדרש ספרי דברים פיסקא ב מוכיח מהעיומות בין אברהם ויצחק והפלטתם שתוכחה שנאמרת ברוח טובה "מביאה לידי שלום".

⁵ זה אחד משלושת האבות שנזדמן להם זיווגם ליד הבאר כפי שכבר ראינו במדרש שמות רבה בו פתחנו. אך יצחק לא נוכח כאן. העבד הוא אליעזר עפ"י המדרש, 'מייצג' אותו. נראה שמדרש שמות רבה בו פתחנו, חש בבעיה זו והוא מזכיר את באר לחי רואי

בראשית פרק כט פרשת ויצא – פגישת יעקב ורחל ליד הבאר

... וַיֵּרָא וְהִנֵּה בָּאָר בְּשָׂדֶה ... כִּי מִן הַבָּאָר הֵוא יִשְׁקוּ הָעֲדָרִים וְהָאֵבֶן גְּדֹלָה עַל פִּי הַבָּאָר : וְנֶאֱסָפוּ שָׁמָּה כָּל הָעֲדָרִים וַיִּגְלְלוּ אֶת הָאֵבֶן מֵעַל פִּי הַבָּאָר וְהִשְׁקוּ אֶת הַצֹּאן וְהִשְׁבּוּ אֶת הָאֵבֶן עַל פִּי הַבָּאָר לְמִקְוָה : ... וַיְהִי כַּאֲשֶׁר רָאָה יַעֲקֹב אֶת רַחֵל בַּת לָבָן אַחִי אִמּוֹ וְאֶת צֹאן לָבָן אַחִי אִמּוֹ וַיִּגַּל אֶת הָאֵבֶן מֵעַל פִּי הַבָּאָר וַיִּשְׁקוּ אֶת צֹאן לָבָן אַחִי אִמּוֹ : וַיִּשְׁקוּ יַעֲקֹב לְרַחֵל וַיִּשָּׂא אֶת קְלוֹ וַיִּבְדֶּךָ :⁶

שמות פרק ב פרשת שמות – מפגש משה ובנות יתרו

... וַיִּבְרַח מֹשֶׁה מִפְּנֵי פְרַעֲהוּ וַיֵּשֶׁב בְּאֶרֶץ מִדְיָן וַיֵּשֶׁב עַל הַבָּאָר : וַיִּלְכְּהוּ מִדְיָן שְׁבַע בָּנוֹת וַתִּבְאֲנֶנה וַתִּדְלְנָה וַתִּמְלְאֲנָה אֶת הַרְהָטִים לְהִשְׁקוֹת צֹאן אֲבִיָּהוּ : וַיָּבֹאוּ הָרַעִים וַיִּגְרְשׁוּם וַיִּקְסוּ מֹשֶׁה וַיּוֹשַׁעַן וַיִּשְׁקוּ אֶת צֹאנָם : וַתִּבְאֲנֶנה אֶל רְעוּאֵל אֲבִיָּהוּ וַיֹּאמֶר מִדּוּעַ מִהֲרַתָּן בָּא הַיּוֹם : וַתֹּאמְרָן אִישׁ מִצְרַיִם הֵצִילָנוּ מִיַּד הָרַעִים וְגַם דָּלָה דָּלָה לָנוּ וַיִּשְׁקוּ אֶת הַצֹּאן : וַיֹּאמֶר אֶל בָּנֹתָיו וַאֲיוֹ לָמָּה זֶה עֲזַבְתֶּן אֶת הָאִישׁ קְרָאָן לוֹ וַיֹּאכַל לָחֶם : וַיּוֹאֶל מֹשֶׁה לְשִׁבְתָּ אֶת הָאִישׁ וַיִּתֵּן אֶת צִפְרָה בִּתּוֹ לְמִשְׁהָ :⁷

במדבר פרק כא פרשת חקת – שירת הבאר

וּמִשֶׁם בָּאָרָה הִוא הַבָּאָר אֲשֶׁר אָמַר ה' לְמִשְׁהָ אֲסֹף אֶת הָעָם וְאֶתְנַהֵלָם לָחֶם מִיָּם : ס אָז יִשְׁיֵר יִשְׂרָאֵל אֶת הַשִּׁירָה הַזֹּאת עַלִּי בָּאָר עָנּוּ לָהּ : בָּאָר כְּפֹרוּהָ שָׁרִים כְּפֹרוּהָ נְדִיבֵי הָעָם בְּמַחֲקָק בְּמִשְׁעֲנֵתָם וּמִמְדַבְּרַי מִתְּנָה.⁸

שמואל א פרק ט – שאול והנערות היוצאות לשאוב מים

וַיֹּאמֶר שְׂאוּל לְנַעֲרָיו טוֹב דְּבַרְכֶךָ לָכֶה נִלְכְּהוּ וַיִּלְכְּוּ אֶל הָעֵיר אֲשֶׁר שָׁם אִישׁ הָאֱלֹהִים : הִמָּה עֲלִים בְּמַעֲלַה הָעֵיר וְהִמָּה מְצָאוּ נְעוּרוֹת יֹצְאוֹת לְשָׂאֵב מַיִם וַיֹּאמְרוּ לָהֶן הִיֵּשׁ בְּזֶה הָרְאָה : וַתַּעֲנִינָהן אוֹתָם וַתֹּאמְרָנָה יֵשׁ הִנֵּה לְפָנֶיךָ מִהַר עֲתָה כִּי הַיּוֹם בָּא לְעֵיר כִּי זָבַח הַיּוֹם לָעֵם בְּבָמָה : כְּבִאֲכֶם הָעֵיר כֵּן תִּמְצָאוּן אוֹתוֹ בְּטָרְסָם יַעֲלֶה הַבְּמָתָה לְאָכַל כִּי לֹא יֹאכַל הָעָם עַד בָּאוּ כִּי הִוא יִבְרַךְ הַזָּבַח אַחֲרָי כֵּן יֹאכְלוּ הַקְּרָאִים וְעֲתָה עָלּוּ כִּי אִתּוֹ כְּהַיּוֹם תִּמְצָאוּן אוֹתוֹ :⁹

לשם הלך יצחק בעת שעבד אברהם הולך לפדן ארם היא חרן. המפגש של יצחק עם רבקה הוא 'בתווח' בין הבאר בחרן שם צפה ועלתה דמותה של רבקה ובין באר לחי רואי במדבר פארן לשם הלך יצחק. לפשר מעשיו שם, ראו דברינו [קטורה](#) בפרשת חיי שרה. ולפשר מעשהו של אליעזר אם נהג כשורה או לא, ראו דברינו [נחש אליעזר](#) שם. ויש לשים לב לסדר שני הבארות האלה במדרש שמות רבה לעיל. עיקרו של מפגש הזיווג של יצחק היה בבאר לחי רואי, מפגש העבד ורבקה בבאר ("המעין" מדגיש המדרש) היה בבחינת 'תוספת', ובלשונו: "ועוד שנודמנה רבקה לאליעזר למעין".

⁶ זאת פגישת הזיווג השנייה ליד הבאר עפ"י שמות רבה בו פתחנו, עליה הרחבנו לדרוש בדברינו [והאבן גדולה על פי הבאר](#) – כולל השאלה אם נהג יעקב כשורה כאשר גלל לבדו את האבן מעל פי הבאר ("כזה שהוא מעביר פקק מעל פי צלוחית", כלשון בראשית רבה ע יב), טרם שנאספו כל העדרים. ואם במפגש של העבד עם רבקה הוא ממחר להעניק לה תכשיטים, עוד לפני שנודע לו מי היא (וכבר עמדו על כך הפרשנים), כאן מוסיף יעקב לגלילת האבן, גם נשיקה לרחל ובכי. ראו על כך דברינו [מפגש יעקב ורחל – נשיקה ובכי](#) בפרשה זו. ראו שם מדרש שמות רבה ה' על נשיקות של תפלות, ולעומתן נשיקות ראויות ובהן נשיקה של קריבות. נראה שמכל המפגשים ליד הבאר, זו של יעקב ורחל היא הסוערת ביותר. סערה שהתפרצה אח"כ בסערה הגדולה של בקשת רחל לפרי בטן – ראו דברינו [יעקב ורחל – השבר הגדול](#), ושקטה ודממה כאשר לא זכתה רחל להיקבר לצד יעקב.

⁷ זה המפגש הזיווג השלישי ליד הבאר, אלא שהוא לכאורה מוחמץ. בשלב ראשון, לא קורה כלום. משה מציל את בנות יתרו מידי הרועים ומשקה את צאנם - וזהו. רק יתרו מתעורר ותמה על בנותיו: ואומר: "ואיו למה זה עזבתן את האיש קראן לו ויאכל לחם". מוסיף מדרש שמות רבה א לב: "למה זה עזבתן את האיש וגו', שמא ישא אחת מכם ... מיד רצתה צפורה אחריו כצפור והביאה אותו". כאן, האשה היא שנקטה יוזמה. ראו עוד במדרש בראשית רבתי כט י: "בוא וראה מה בין דורות הראשונים לאחרונים", שלאברהם עלו המים לקראת צאנו, "ואף יעקב לא נצרך למלאת הדלי ... שנזלו המים ועלו חוץ לבאר ושתו מעצמן. אבל משה עד שדלה שנאמר וגם דלה דלה לנו". אצל משה היו הדברים יגיעים יותר, ראו דברינו [משה וצפורה](#) בפרשת יתרו.

⁸ פרק קודם (במדבר פרק כ) מסופר על מות מרים ועל חטא מי מריבה שם הכו משה ואהרן את הסלע, במקום לדבר אליו. המדרש מחבר את אירוע הבאר כאן ששפעה מים לעם וזכתה לשירת הבאר, עם 'באר מרים' האגדית, שלוותה את בני ישראל בכל שנות מסעיהם במדבר. הבאר שתחילתה בצור שמשעה הכה בשמות פרק יז ופסקה מימיה אחרי מות מרים, וחזרה להנזיל מים בזכות משה. ראו מדרש תנחומא (בובר) פרשת במדבר סימן ב: "... והבאר בזכות מרים, שנאמר: ותמות שם מרים, ולא היה מים לעדה (במדבר כ א ב). והיאך היתה הבאר עשויה? כמין סלע היתה מתגלגלת ובאה עמהן במסעות. כיון שהיו הדגלים חונים והמשכן עומד, היה הסלע בא ויושב לו בחצר אהל מועד, והנשיאים עומדים על גביו ואומרים: עלי באר (במדבר כא יז)". ועפ"י המדרש נרמזת באר זו גם בבקשת בני ישראל מאדום לעבור בגבולו והבטחתם: "אָעֲבֹרָה בְּאֶרֶץךָ לֹא נֹשֶׂה בְּשָׂדֶךָ וּבְכֶרֶם לֹא נִשְׁתֶּה מִי בָּאָר בְּדֶרֶךְ הַמְּלָךְ יִלְךְ עַד אֲשֶׁר יַעֲבֹר גְּבֻלְךָ" (במדבר כא כב) – יש לנו את הבאר שלנו. ראו דברינו [בארה של מרים](#) בפרשת חוקת.

⁹ כאן, לא נזכרת "באר" במפורש, אפשר שהיה זה מעיין, אבל חשבנו לנכון לצרף גם מקור זה לדף. מקובל לומר על שאול: "ביקש אתוונות ומצא מלוכה" (מה מקור ביטוי זה?), והנה כאן מוצא שאול נערות יוצאות לשאוב מים והן שמכוונות אותו אל זבח "הרואה" – הוא שמואל הנביא שימשח את שאול למלך הראשון על ישראל. הדגש במדרשים כאן הוא על הנערות שאמנם 'פוטטו' עם שאול והביטו ביופיו (גמרא ברכות כח ע"א), אבל הן שיישרו את דרכו ובכך אפשר לצרפן לנערות דלעיל: רבקה, רחל וציפורה, שיישרו את דרכם של יצחק, יעקב ומשה. ראו המדרש הגדול בראשית כט ז פרשת ויצא שמקשר אירועים אלה: "ר' עקיבה אומר: כל מי שהוא נכנס בעיר ומצא נערות יוצאות לפניו יהא יודע שדרכו מיושרת. למד לך מאליעזר שמצאוהו נערות ונתישרה דרכו ... וכן את מוצא במשה שפגעו בו נערות ונתישרה דרכו ... ולבסוף הצליח ובאת גאולה על ידו. וכן את מוצא בשאול שפגעו בו נערות ונתישרה דרכו ... והצליח ועלה למלוכה. וכן את מוצא ביעקב אבינו שפגעו בו נערות ונתישרה דרכו, שנאמר: והנה רחל בתו באה עם הצאן

שמואל ב יז יז - יט – הבאר כמקום מסתור

ויהונתן ואחיעזר עמדים בעין רגל והלקה השפחה והגידה להם והם ילכו והגידו למלך דוד כי לא יוכלו להראות לבוא העירה: וירא אתם נער ויגד לאבשלום וילכו שניהם מהרה ויבאו אל בית איש בבחורים ולו באר בחצר ויגדו שם: ותקח האשה ותפרש את המסך על פני הבאר ותשטח עליו הרפות ולא נודע דבר: ¹⁰

שמואל ב פרק כג פסוקים יד-יז¹¹ – בור (באר) בית לחם

ודוד אז במצודה ומצב פלשתים אז בית לחם: ויתאנה דוד ויאמר מי ישקני מים מבאר בית לחם אשר בשער: ויבקעו שלשת הגברים במחנה פלשתים וישאבו מים מבאר בית לחם אשר בשער וישאו ויבאו אל דוד ולא אבה לשתותם וישף אתם לה: ויאמר חלילה לי ה' מעשתי זאת הדם האנשים ההלכים בנפשותם ולא אבה לשתותם אלה עשו שלשת הגברים: ¹²

מסכת אבות דרבי נתן נוסח א פרק ו – באר ר' עקיבא

מה היה תחילתו של ר' עקיבא? אמרו: בן ארבעים שנה היה ולא שנה כלום. פעם אחת היה עומד על פי הבאר, אמר: מי חקק אבן זו? אמרו לו: המים שתדיר נופלים עליה בכל יום. אמרו לו: עקיבא, אי אתה קורא "אבנים שחקו מים" (איוב יד ט)? מיד היה רבי עקיבא דן קל וחומר בעצמו: מה רך פסל את הקשה, דברי תורה שקשים כברזל - על אחת כמה וכמה שיחקקו את לבי שהוא בשר ודם. מיד חזר ללמוד תורה. הלך הוא ובנו וישבו אצל מלמדי תינוקות. א"ל: רבי, למדני תורה. אחז רבי עקיבא בראש הלוח ובנו בראש הלוח. כתב לו אלף בית ולמדה. אלף תיו ולמדה. תורת כהנים ולמדה. היה לומד והולך עד שלמד כל התורה כולה. ¹³

**שבת שלום
מחלקי המים**

מים אחרונים: בקשתנו שטוחה לפני שואבי המים שידלו וישקונו מים מבארות נוספים במקרא שהשמטנו – בארות מים חיים סביבן רחשו דברים.

הוציח, שנאמר: ויפרץ האיש מאד מאד (בראשית ל מג). ואם לא כאן, היכן מצא שאל את זיווגו? במחולות בכרמים. ראו רש"י שמואל א כ ל: "בן המרדות - ... כשחטפו בני בנימן מבנות שילה שיצאו לחול בכרמים היה שאלו בישן ולא רצה לחטוף, עד שבאתה היא עצמה והענינה פניה ורדפה אחריו". מזכיר את משה וציפורה.

¹⁰ האירוע כאן הוא מרד אבשלום. דוד נס מירושלים אך משאיר בעיר כמה מנאמניו ובהם יהונתן בן צדוק ואחיעזר בן אביתר הכהנים לדווח לו על מעשי אבשלום ותוכניותיו. בהוראת חושי הארכי שהצליח לעכב את המרדף של אבשלום אחרי דוד (כנגד עצת אחיתופל), נשלחים יהונתן ואחיעזר לדוד ולהזהירו שלא ילון במדבר וימהר לחצות את הירדן לצדו המזרחי. נער כלשהו מזהה אותם והם מתחבאים בבאר של אשת 'איש בבחורים'. אירוע שמזכיר כמובן את המרגלים אצל רחב. כאן משמשת הבאר רחש מסוג אחר לגמרי. ראו מדרש שמואל (בובר) פרשה לב סימן ד שמגלה לנו מי היא האשה שהצילה את שני בני הכהנים (וממילא גם את דוד) ומה הקשר של עניין זה למגילת אסתר: "אמר רבי שמואל בר נחמן אמר רבי יונתן: מפני מה זכו מרדכי ואסתר להיעשות נס זה על ידם? מפני אשתו של שמעי אם אביהם שהצילה שני צדיקים מן ההריגה. ואלו הן: אחיעזר ויונתן. בשעה שרדפו עבדי אבשלום אחריהם, רצו והכניסו לביתו של שמעי. מה עשתה אותה הצדקת? הכניסה אותם בתוך הבאר, ופירעה את עצמה וישבה על פי הבאר, כדי שתציל את שני הצדיקים מן המיתה. כיון שנכנסו עבדי אבשלום וראו אותה שהוא מפורעת, חזרו לאחוריהם. אמרו: איפשר שני צדיקים חבויין בתוך הבאר ואשה חשובה כזו מפורעת עליהם?". ובזכות זה יצאו ממנה מרדכי ואסתר: "שני צדיקים שיעמדו בפרצותיהן של ישראל". שמעי אגב היה מי שקלל את דוד, ואשתו הייתה צדיקה. הסיפור מזכיר גם את אשתו של און בן פלת שישבה בפתח ביתה ושערה פרוע, וכך הצילה את און מהמחלוקת.

¹¹ ראו גם דברי הימים א יא טז-יט.

¹² גם הרחש סביב באר זו איננה של זיווגים, מלוכה או השקיית הצמאים, אלא בעסקי מלחמה ועימות. אך בל נשכח שגם כך היו הבארות שאברהם ויצחק חפרו, וגם שם העימות הוא עם הפלשתים. על דרך הפשט מבאר רד"ק פרשה זו כך: "מי ישקני מים - כמשמעו, שהתאוה לאותן המים שהיו יקרים וטובים וימי קציר היו כמו שאומר, ובאותן הימים אדם מתאוה למים קרים מפני החום. אולי במצודה שהיה שם דוד לא היו שם מים טובים. ואחר שהביאו אותם נחרט על ששמו עצמם שלושת הגבורים האלה בסכנה גדולה בעבור תאוות אל המים". ופירוש אלשיך: "וסיפר כי בימי קציר שהם ימי חום התאוה דוד, ואמר מי ישקני מים, כלומר מי יתן וישקוני מים מבור בית לחם עירי, כי ערבים וקרים הם: ולא שצוה להביאם כי אם ששלושת הגבורים בשמעם התאזרו ויבקעו כו' במחנה פלשתים. ולא אבה לשתותם. על שהסתכנו להביאם, בל יראה שמפקיר דמן של ישראל למלאת תאוותו". אבל חז"ל ראו בכל הסיפור הקצר הזה עניין הלכתי: "הלכה נצרכה לו": בדין מלך פורץ גדר ואין ממחים בידו, בדין נזקי טמון באש, בדין: מהו להציל עצמו בממון חבירו, בהלכות שבויים (בירושלמי) ועוד, שהרי אין מים אלא תורה. ראו על כך בגמרא בבא קמא ס ע"ב - סא ע"א, ירושלמי סנהדרין ב ה, רות רבה פרשה ה, מדרש שמואל כ א ועוד.

¹³ נוסחאות שונות יש לסיפור 'תחילתו של רבי עקיבא', מקצתם הבאנו בדברינו **הנשים הממתנות** בדפים המיוחדים. ראו מקבילה במסכת אבות דרבי נתן הוספה ב לנוסח א פרק ח: "מה היה תחילתו של ר' עקיבא? אמרו: בן מ' שנה הוא ולא היה למד כלום. פעם אחת היה עומד על פי הבאר בלוד. ראה את האבן שהיא חקוקה ונתונה על פי הבאר. אמר: מי חקק את האבן הזו? אמרו: חבל שתדור עליה כל היום. אמרו לו: אי אתה קורא: אבנים שחקו מים תשטוף ספיחיה עפר ותקות אנוש האבדת? מיד היה ר' עקיבא דן קל וחומר בעצמו, אמר: דבר רך פוסק את הקשה. דברי תורה שהן קשין כברזל לא כל שכן שיחקקו את לבו של אדם! מיד הלך ללמוד תורה". ומי לנו באר מים חיים הרוחשת ונובעת דברי תורה וחכמה כתורתו של רבי עקיבא.